

ACC. N:R

M. 6781: 31-58.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Landskap: *Småland.* Upptecknat av: *Earl Viking,*  
Härad: *Uppvidinge, m. f.* Adress: *Furåkra, "Kräksmåla."*  
Socken: *Älgshult, m. f.* Berättat av: *F. S. Lantbr.: Nils Jansson, m. f.*  
Uppteckningsår: *1940.* Född år *1811.* i *Älgshults socken.*

Uppteckningen utgör omedelbar fortsätt-  
ning å svaren till Frägelista L. U. F. & F.  
Tabak, och dess användning.

Vol: 2.Sidor: 31 — 58.

*Teckningar se M. 6781: 73-84.*

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 31

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, <sup>3</sup> Kråksmåla,

Socken: Rjghult.

Berättat av: F. d. Leutnant Nils Jansson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Rjghults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Obs! Men nu får man ej köpa sådant pap- (31.  
per, ty tobaksmonopolet vill att alla tobaks-  
varor ska bli hiskligt dyra, det behövs så  
mycket på alla anränder för att få till  
"Försvaret," och det är siffrankamligt i dessa  
bistra tider. Se från 1880. i Frågan om be-  
lade billighetscigarrer, hava förekom-  
mit hos oss, så sent som omkring 1900.  
som kostade då 5 öre styck stora cigar-  
rer, men som voro så hårdrökta att  
som voro omedgärliga. Bänderna köp-  
te i mängder i affärerna, cigarerna  
sågo nära gröna ut i färgen och vi kal-  
lade dem "Gröna Nöden." Som voro till-

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gerb Viking  
Härad: Uppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, <sup>m</sup> Kråksmåla  
Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: P. S. Lantto; Nils Jansson, m. f.  
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811 i Ålgö, m. f.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Sin "natur skadade i jämningsprocedu- (3%.  
ren" hade en i Kråksmåla då varande  
handlare, "Iven Sunessou." & v. s. Tobaken  
hade misslyckats så "Prestningen" utelivik  
och tobaken var nära angjutbar. Men det  
fanns då, som nu, snåla bänder. Som  
köpte sig var sin lada om 100. styck. Sen  
karvade den cigarrerna smått och blanda-  
de den med "Kalmar pupps" och rökte så det  
hela. Dessa cigarrer voro köpta i Kalmar,  
men om den voro tillverkade i Kalmar  
veta vi ej. Som billiga cigarrer (3-öres)  
som köpts på bemälda gästgivaregård  
voru nog intet att prisa, ty så billiga

ACC. N:R

M. 6781 : 33

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Helsing.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, Kriksmåla.

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: Ed. Lantb. Nils Jansson m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1871 i Ålgö socken

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

och tillika goda cigarrer veta vi intet för (33).  
kammit närsin i våra arter. —

Obs! Enligt vad jag minnes efter farbror Nils,  
så sad han b. a. att "taggetabak" som var rik-  
tig g. & söhaktig bekaltes vid tiden 1895, med  
3 daler marken. (En mark = 1 gammaltida  
skilling.) En "daler 16 öre." Men såure taggeta-  
bak finge bänderna blott "En plåt" (16 skilling)  
= 32 öre marken för. Små tabaksplanter  
oppdragna ur "Popedynga" kostade 6. å 8.  
styver höget. Jag vill minnas att en "styver  
motivarade 1/2 nybida öre." Seto kanske kan  
hava sitt intresse i någon mån veta då-  
varande tobakspris, det är lätt upptecknat.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.  
Härad: Uppvidinge, m. f.  
Socken: Ålgårds, m. f.  
Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking  
Adress: Furåkra, Kråksmåla.  
Berättat av: F. S. Lantbruk. Nils Jönsson.  
Född år 1811 i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

15.) Röka tobak var lika allmänt i gam- (34.  
mal tid, som i nutid. Män och kvinnor  
rökte, men den "Rökta pipa", vid tiden  
tobak planterades hos oss. Piporna inde-  
la vi i 2. kategorier, "Långpipor" och "kort-  
pipor". Rika personer hade långpipor av  
"Gjörkum Med bestag" av gammalt silver. Se-  
dan aldrig rökpipa, som tillhört F. S. Fabricius  
Gjörsteds, Åkerbro, Kråksmåla-socken, se  
teckning nr 7! Men det fanns lika stora pi-  
por av Mårbybjörk med mässingbestag. en  
sådan hade min fader och även farbror  
Nils Jönsson. Den kette "Rökpipor" och vora  
tillverkade i Åskeda socken i Kronobergs län.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781 : 35

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking  
Härad: Elfsvidinge, m. f. Adress: Furåkra, Kråksmåla.  
Socken: Ålgö, m. f. Berättat av: F. d. Lantbr. Nils Jansson, m. f.  
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811. i Ålgös socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

För Långt tillbaka, (jag knappast minnes gnu-  
ben, då 90-åring) bodde i Furåkra en spånrock-  
makare och en pipmakare; han hette Johan  
Johansson; men kallades allmänt "Johan För."  
Han svarvade av hasselträd pipkuvuden  
och dito skapt och sålde rökpipor på mark-  
nader till 6.- å 8. skilling styck. Piporna  
saknade alla beslag, dem voro enkla, men  
användes av den bönder och arbetare rätt  
mycket. Nu har jag på cika 45-år ej sett  
nån "Förpipa"; och dem voro då få vid  
bemälda tid. se teckning n: 8. 4. Likaså  
fanns en pipmakare i Ålgö-socken, Kalmar-  
Län. Han bodde nära Ålgö kyrka invid Kal-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781 : 36

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåke<sup>m</sup> Kråkmåla.

Socken: Ålgshult, m. f.

Berättat av: F. J. Lantbr: Nils Jönsson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgshultssocken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

mar = Eksjö Landvägen. Ränder, som körde (36.  
forar till Kalmar från våra orter köpte pi-  
por av "Lars Persson." På de finaste var  
"rökpipehovet fram till, som ett människ-  
ansikte, en gobbe med helshägg. Jag har sett  
en sådan pipa hos Farbror Nils och en and-  
ra hos en Lantbr: Gustav Lorentz i min  
födelse by Kråkshult. "Lars Perss pipa" se  
teckning nr 8. 7. Den sistnämnda hade li-  
ket beslag i huvudet så det ej brändes  
av <sup>lobskis</sup> elden. På hade Lergadsförsäljare på mark-  
nader s. k. "Kritpipor", svagt gulvita, som kost-  
ade i min barndom 6 öre stycket. Gick att  
röka ur, men tappade man dom i t. ex. gol-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781: 37

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking  
Härad: Västervids län, m. f. Adress: Furåkra, "Kräksmåla."  
Socken: Ålgårds län, m. f. Berättat av: F. S. Lantbr.: Nils Jansson, m. f.  
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

vet så gick den sönder. "Kritpipa" se teck-  
ning nr 8. K. "Larpierspipor" kostade 4 daler.  
Eftliden började röka vid cirka 18 års al-  
der, men "Måva smus i käftan" började sam-  
liga innan den Läst fram sej för Träs-  
ken." S. v. s. vora konfirmerade, alltså  
omkring 14 års ålder. Obs! men först i myg-  
ge vuxna pojkarna hade "Smart är  
du stor & då ska du va som vi, ha dej  
en smus & en ruf. För sir de flickorna  
säjer, "kåssa en Pajk, som intet laggas  
smus, då smakar, som kåssa en nybau-  
den kalu i aktern." Obs! Set kan byckas att  
jag breder på rätt mycket, men det var så.

Skriv endast på denna sida!



ACC. N:R

M. 6781: 38

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Vikberg,  
Härad: Öppvidinge, m. f. Adress: Furåkra, = Kråksmåla.  
Socken: Ålgård, m. f. Berättat av: Ed. Lundström: Nils Jansson af.  
Uppteckningsår: 1940. Född år 1811 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

De äldre lärde de yngre, och för (38.  
ärrigt så avred de vilja nog vara  
människans följeslagare, och ofta vät-  
er en till synes oskyldig sak till en för-  
derbringande Lant- - set var brukligt att  
vuxna, gifta, kvinnor rökte, men ej såg  
jag i min oppväxt 17-18-års flickor röka.  
Men nu äro dam "rent besatta." Vid våra fö-  
riker, när ynglingen kammer och röker en  
cigarcigarett, så fattar jämban den mr man-  
nen på honom och säger, "Jag ska och  
ha ett blott." Kvinnornas pipor vara  
kortpipor av samma korta sort, som  
männens gagnade. - I gammal tid när

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Elppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kräksmåla."

Socken: Älgshult, m. f.

Berättat av: F.d. Lantbr.: Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

man rökke i hemmet, så tog dam en (39.  
liten eldgläd i eldtängen och lade glä-  
den överst på den i pipan instappa-  
de tobaken och säga sedan. När dam  
så hade fått den "kära" "Rökridan" pär-  
dig, så tog dam gläden i "Nypan" (mellan  
tumme och pekfinger) och kastar den åter  
i spisen. Eller och tog dam en frästich, pän-  
de den i lågan och så därmed pipan, ty  
man måste "Hushålla med kvavelspe-  
lorna," hette det. Brände framför spisen  
länder Långpipan med gläd i "eldtängen,"  
se teckning n: 9. Man brukade bjuda  
prämmande på Piprök, ur hemmets van-

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Öppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, <sup>2</sup> Kråksmåla.

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr.: Nils Jansson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

liga rökpipor. Var det f. ex. En av Byrs (40. bönder, så bjöds han tabak ur långpipan, men var det en kvinna, då var det kortpipan. Stundom kunde Banden hava en kortpipa i sin ficka, så såg han, "Hör du, får ja nora korn i min pipa, men vi pratas vid, jag to inte tabakspungen med mej!" Pipornas antal vara högst olika i en familj. Det kunde vara 5.-6. stycken. Obs! Men det fanns familjer, som hade blott en pipa att därmed bjuda pränmande på "Rök". Orsaken var den, att sådan familj gagna de kvinnor och män att "smusa i näsan, eller häva smus i käftan." Tuggade verble-

ACC. N:R

M. 6781 : 41

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, Kriksmåla.

Socken: Rieghult, m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr: Nils Hansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Rieghults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

gen kvinnor smus? Ja, pyvärr. Set finnes  
sådana gamla ännu i våra orter, men  
då är inte många. T. ex. Jag hade en  
moster = (Tant) hon luggade smus lika krytt,  
som jag själv gör, fast jag är rasande  
därpå. I flaskan min har det ej skval-  
pat på länge, men dasen får inte bli tam.  
Så tal jag inte och ingen. "Ikräp säger ni-  
gan, ni har en svag karakter." Ungalunda  
men jag har sen ungdomen ett mika-  
linförgiftat blod, däri ligger orsaken. Mi-  
kobin är ett bland de svåröversinnliga-  
ste bland de Narkotiska gifterna. Nicks-  
linförbrukaren såväl, som spritkonsumenten =

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 42

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Elfsjövidinge m. f.

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Socken: Ålgårds m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr.; Nils Jansson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

ben bära lastens stämpel, men på vifva<sup>49</sup>  
medgiva sanningen.

16.) När man vistades inom hemmet  
så förvarades tobaken i "tobakskåpet"  
se teckning n:o 5. F. Men man hade och  
små skrin, samtliga pryddt arbetade med  
fina inläggningar. Det brukade stå på  
en hörnbjälka jämte flera eller färre pi-  
por. Obs! men om t. ex. Branden eller torpa-  
ren m. f. vistades i skogen hela dan, då  
var tobaksrökningen något inskränkt.  
Men efter middagen måste man ha  
en "rök". Så togs kort före middagsrast  
"Flinta, eldstål och skåpsken" fram, så slog

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781 : 43

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, n. f.

Adress: Furåkra, Kråksmåla,

Socken: Ålgåll, n. f.

Berättat av: F. S. Lantbr. Nils Jansson, n. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgåll socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

man gnistor från flintan med eldstå (43.  
lek, så gnistorna fölla i sköret och började  
gläda. Sen satte man en svavelsticka  
mot sköret och då började stickan brin-  
na; dessa hemtillverkade svavelstickor  
saknade "Tänsalls" p. ex. Fosfor. Sen hände  
man i spännor av fjärved och så  
vart det snart en brasa. Det hade sina  
besvär, men man visste ej bättre då.

Under bortavaran förvalades röktoba-  
ken i "Tobakspungar." Rika hade vackra  
dyrbara tobakspungar, både fäderna, men  
jag har ej sett sådan pung. Men bönder  
och torpare hade rimpla tobakspungar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781 : 44

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Öppervidinge, m. f.

Adress: Färåkra "Kriksmåla.

Socken: Ålshult, m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr.: Nils Jansson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Ålshults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

av sämskat färskinn, som dam vanligen<sup>44</sup>  
själva sämskat, ty dam kände den kass-  
ten. Det kanske låter litet misskänkt då  
jag säger att Bränderna sämskade skin-  
net efter slaktade Bagges, (= Gummse) som  
inneslöt "Tessiklarna", men det var  
så. Den ratte dam en älskinsusmad i  
överkant varmed dam lykte tobaks-  
pungen sammare. Min far, farbror Nils  
m. f. gagnade sådan tobakspung. He pek-  
nin N: 10! Andra åter gagnade sig på re-  
sor av en stor oxblåsa. (= urinblåsa.) I den  
rymdes tobak, kostpipap och elddan, och var  
bra att hava i innerfickan på "Färakappan".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781 : 45

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Elfsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra<sup>2</sup> Kråksnåta.

Socken: Elghult, m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr.: Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Elghult socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Obs! Såväl amalen, som malen ta - (45.  
bak behöll bäst "kosta" (Tuktigheten) och  
man packade den i stora, glaserade  
lerkrukor försedda med lock och för-  
vara dem i t. ex. Potatiskällare, så som  
fäderna. Inus i nutid behåller sig bäst om  
man kappar det i en med glaspropp för-  
sedd burk och placeras burken i kitta-  
re. Obs! Det är i föregående meddelat att  
man själv å "karvebrädet" eller en bords-  
hörna med en svängd kniv karvade sin  
pipetobak. Läs i sid: 24. i uppteckningarna!  
Piprensare var hos våra bännder en smalare  
eller grävre järnbräd, som fördes fram och

Skriv endast på denna sida!



Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking.

Härad: Elfsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, <sup>m</sup> Kråksmåla.

Socken: Alghult, m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr. Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Alghults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

äter genom pipskaffet. När "Piphs" (46.  
vet gradda igen, så tog dom en spetsig  
kniv och med bladet gnagde nr det-  
samma. Så var det hos allmångefolket,  
hur de högre stånden hade det, med  
pipor, rensare och tobakspungar berättat  
de fäderna inget om. Kraligen Särfor,  
att dom saknade kännedom därom.  
17.) Först snus började gagnas hos oss, så  
snusade man det i näsan, men i den  
när snusfabriker tilltog, så började sam-  
att "pugga snus" (håva snus i munnen.) Ser  
sa rippgifter av fäderna. "Så då va drygt  
8 mala tobak ke snus, 8 därför snusket

ACC. N:R

M. 6781: 47

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. p.

Adress: Furåkra, <sup>Fråksmåla</sup>

Socken: Bjelghult, m. p.

Berättat av: F. S. Lantz: Nils Jansson, m. p.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Bjelghults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

i näsan för snuset var då drygare, <sup>helt</sup> 4%  
se det. Det fanns pajkar, som i smyg bök-  
jade använda snus och sprit i sitt 14-  
år, men de flesta hade konfirmerats. De  
unga pajkarna blevo både lockade &  
lubbade därtill av äldre personer, mest  
av vuxna pajkar. Det ansågs manligt att  
snusa och rupa. Obs! Allt var intet gäll  
i den gamla, goda tiden heller. "Egen reflex:  
Infel märker jag, att jag till min kropp lidit  
av att lugga snus, men intet har det förbät-  
rat min ställning varken till det ena eller  
andra. Pengarna, som åtgått till snus kunde  
behäns till bättre ändamål, det vare sagt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 48

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Elfsjövidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla".

Socken: Ålgårds, m. f.

Berättat av: F. S. Lundström, Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1946.

Född år 1811 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Stäm redan f. d. upptecknat, så fanns det  
åtskilliga vuxna, något äldre kvinnor,  
som snusade i kapp med karlarna och  
det finnes ännu en och annan 75-80 årig  
gumma hos oss, som bär snusdosa. I  
Stockholm, såg jag s. k. "Krigarna" (Fall-  
na kvinnor) som på gatan båda män-  
ner om snus, och finga dam, så lade sam-  
in 2-3. Stora snusar i "Käffen". Det var  
högst bedrävligt att se. Men det fanns ä-  
ven kvinnor hos oss, som luggade snus,  
fast dam voro på, men många kände host-  
pipa. I gammal tid fanns "bandmorar"  
hos oss, som i sin s. k. "gåvedosa" hade snus

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781 : 49

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Öppvidinge, m. f.

Adress: Suråkra, "Kråksmåla.

Socken: Ålgårds, m. f.

Berättat av: F.d. Lantbr. Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

med droppar på t.ex. "Pepparmynta eller ka- (49.  
nelolja." så bjöde kvinnorna varandra  
på snus under predikau. "Så ä gott ha  
nora korn & lottapå, ässen blir rönvig"  
hette det. Dessa kvinnor brukade snus dag-  
ligen, "Men de hörkes fick man va litet finare".  
18.) I hemmen förvarades vanligast snuset i en  
glacerad lekruka med tätt lock, eller och  
i en glashurk med glasprapp. Dessa kärle  
placurades helst i potatiskällaren. Smu-  
set, för det dagliga behovet, förvarades  
i vars och ens snusdasa. Våra äldsta  
snusdaser vora av näver och hembillen  
kade. Se teckning n:o 2. B. C! Starkast är

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge. m. f.

Adress: Furåkra, Kräkumäla,

Socken: Ålgårds, m. f.

Berättat av: Ed. Laukr: Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Såsa B. Den är ej limmad utan den tunn (50.  
8= dubbla nävern är laxad samman, och  
botten är fäst genom nävern runt om  
med små tränaglar. Jag har väl gjort  
ett 50-fab sådana dosor i min tid, och gi-  
ver bort dem, som en enkel gåva åt "li-  
na knusksamraker". Trots sin enkelhet ä-  
ro dessa dosor bäst av alla, ty snuset be-  
håller fuktigheten i dem, och det säregna  
är, att om man packar halvtorkat snus i  
en sådan dosa, så blir det fuktigt. Typ C.  
s. k. "Pressad" "Näverdosa" har gängjärn av  
näver, är limmad och lät ej väta, faller  
fort sönder. Den sist av våra dosor =

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781: 51

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Socken: Ålgårds, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking,

Adress: Furåkra, <sup>m.</sup>Kräksmåla.

Berättat av: F. S. Lantbruk; Nils Jansson.

Född år 1811. i Ålgårds socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

häre här i rockarna var från Kristval (51.  
la-socken i Kalmar Län. Han drog omkring  
med sina "Pressade näverdosor" i en liten  
kärre och sålde till handlare, på mark-  
nader och i bygderna, se teckning nr 2. &  
en s.k. "Kristvalladosa med Kalmar slott på  
locket. Vidare förekom här fabriksgjorda  
måsingdosor, men var då gjordes visste  
intet fäderna. Dessa dosor hade 2. lock.  
ett ledde till snuset; det andra till en  
liten spegel; vadan dessa hette "speglar-  
dosor" och användes även till att släsa  
med å marknader och auktioner, när  
pojarna voro upna. Vidare förekom

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6781: 52

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge m. f.

Adress: Turäkra, Kräksmåla.

Socken: Ålgö m. f.

Berättat av: F. d. Lantbr. Nils Jansson m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

hos oss i min ungdom s. k. "Smålandsdosa" (5 $\frac{1}{2}$  l. sam vora av horn, men locket av metall gulvit. Sasorna vora oslitliga, men torrade smiset, desmitam vora dam dyra s. k. 11. jag vill minnas att dam tillverkades av en person i Nässjö-orten s. k. "Smålandsdosa" finnas ännu till pris 4,50. Se beckning n<sup>o</sup> 11. E! Vidare fanns här s. k. "Svansträmmadossor"; dam vora av polerad Björk; inuti klädda med näver och på locket en vackert kvinnofigur och kostade 1,25 i min ungdom. "Svansträm" bodde i "Ledknut-lahagen" i Kräksmåla socken. "Svansträmma dossa", se beckning n<sup>o</sup> 11. M! Rika per-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 53

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking,

Härad: Uppvidinge, m. f.

Adress: Turåkra, "Kräksmåla.

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: F.d. Lantbr.: Nils Jansson,

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Ålgösocken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

zoner hade silverdosor. S. s. k. "Gävdosor" = (53.  
na" vora av silver och gausan fästmannen till  
flickan när den "Gävdade sig". S. v. s. i stän köp-  
le kläder till "Brud & Brudgumstatterna". "Gävdos-  
sa" se teckning nr 11. N.

19.) All Tobak förvarades bäst i glacerade lerkärl  
med lock i källare. Obs! Tuggtobak karvades  
in i. När den var spunnen och tvingad eller  
pressad, så när man ville gaggna den, så skar  
man med "Fällkniven" f. ex. på morgonen av  
3-4 1/2 tum långa stycken och förvarade dem i  
en vanlig snurdosa till dagen. Sådana sty-  
cken benämndes för "Tobaksbussar". Sen, som  
hos oss tuggade tobak sågs "Hugga på Bussen".

Skriv endast på denna sida!



ACC. N:R

M. 6781: 54

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Socken: Mjölhus, m. f.

Berättat av: Ed. Lantier, Hilda Jansson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Mjölhus socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

20.) Det äldsta sättet bland våra orters folk<sup>54</sup> förbrukning var att röka den, men sen var kan man säga saker så hos vår allmoge, att samliga rökte, andra tuggade tobak och andra åter snusade. Kvinnorna, samliga rökte andra snusade, men få kvinnor tuggade snus, men att kvinna tuggat tobak veta vi inget. - Det har legat och ligger social och yrkesmässig skildnad av tobaksbruket. T.ex. Prästen, han tuggade inget snus eller tobak, men rökte tobak eller och snusade genom näsan ur sin "Sölvdosa", men röker han cigarr. då han gagnar tobak. Samma var förhållandet t.ex. med gods-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 55

Landskap: Småland,

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppsvidinge, m. f.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla."

Socken: Ålgö, m. f.

Berättat av: F. S. Lantz: Nils Jansson, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

ägaren eller nutida Skallärare. Men (55.  
däremot regerant m. f. befäl på exercisplatt-  
ser som tuggade Tobak och svar, på som  
kunna sjunka. Detta för en 45. år sedan,  
det har jag båd hört sett. o. sv. — Man har  
iaktagit olika verkningar av olika sätt att  
njuta tobak. Minst skadligt är att tugga  
rums eller tobak, förutsatt att man lä-  
ter bli att spotta. Skadligt är att röka  
tobak i pipor med karfa skaft liksom att  
röka cigarrcigaretter. Som, som så röker  
mycket, blir fort nikkotinförgiftade, så man  
kan tydligt se, att hudfärgen blir gul  
f. o. m. naglarna. Att rumsa genom näsan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 56

Landskap: Småland.

Härad: Uppvidinge, m. f.

Socken: Ålgård, m. f.

Uppteckningsår: 1940.

Upptecknat av: Carl Viking

Adress: Suråkra<sup>2</sup> Kråksmåla.

Berättat av: F. d. Lantbr. Nils Jansson.

Född år 1811. i Ålgårdssocken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

är något skadligare än kugga snus, men  
värst är att röka, så talade Fäderna.  
Premälde vedkuggare i Värja är intet ett ens-  
stående exempel. Det är allmänt känt i våra  
orter att gamla fått börja snusa i näsan,  
när äganen blivit svaga och rinnande och  
det är bevisat att det hjälps i så fall. —  
Och det munderliga är att "Om rökare kan  
utan olägenhet börja kugga snus och blir  
då pipan kvitt. Obs! Men om en snuskug-  
gare tror sig slippa dösan genom att bör-  
ja röka, så går han i "fällan", Obs! Ty då vill  
han både röka och kugga. Varför det för-  
håller sig så; förstår vi intet. — Obs!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 6781 : 57

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Veking

Härad: Uppvidinge m. p.

Adress: Furåkra, Kråksmåla.

Socken: Ålgult m. p.

Berättat av: F. J. Lantto, Nils Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1811 i Ålgults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Tobaksrökning kan inskett ersätta smskett, men smskett kan ersätta tobaksrökning. Alltså —

21.) Y de större tobaksaffärerna T. ex. E. Svartz,  
(nu tobaksmanapolit) där såldes i parti och  
minut till vem som ville köpa smus. Jag  
fick köpa en rätt stor dos hårdpackad  
för 5 öre; men jag fick även köpa en kag-  
ge om ett pund blott jag betalte. 1/4 pund  
Halmarmus kostade för 50 år sedan  
25 öre; men köpte jag en kagge om ett pund  
hem åt någon handlare då blev  
det 20% rabatt. men det samma vederförs  
Bänderna om som köpte en sådan kagge

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 6781 : 58  
 Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,  
 Härad: Uppvidinge m. f. Adress: Turåkra "Kräksmåla,  
 Socken: Alghult m. f. Berättat av: Ed. Lantbr.; Nils Jansson.  
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1811 i Alghults socken.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

och bytte sig emellan, vilket spundans här 58.  
 de. Så var det i Kalmar för 50 år sedan, och  
 så var det i fädernas oppväxt, "Men vi hade  
 ant efter styarna; därför planterade vi ta-  
 bak. Det blev billigare, men vi fingo intet  
 så gott smak på ruset, som då, som köptes  
 från stån för di hade bättre kunskap", sa-  
 de fäderna. Ols! Några särskilda tobaks-  
 marknader var ej hos oss, men det fanns  
 b. a. tobak att köpa på marknaderna, både  
 hemtillverkad och tobak från stån. "To-  
 bakstånd & brännvinsstånd & stånd med  
 hembryggt mälköl" vara intill varand-  
 ra på våra gammaltida kreatursmarknader.

Skriv endast på denna sida!